

DOI: <https://doi.org/10.53486/sstc2025.v2.41>
CZU: 378.014.1:342.722(498)

FAIRNESS AND EQUITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

DREPTATEA ȘI ECHITATEA ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

¹ **FLOREA Florentin-Gabriel**, student, specialitatea: **Managementul Sistemului Bancar**
e-mail autor: florentin.florea@upg-ploiesti.ro

² **FLOREA Adela**, studentă, specialitatea: **Merceologie și Managementul Calității**
e-mail autor: adela.adelaflorea@gmail.com

^{1,2} Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești, România,
Ploiești, Bulevardul București 39

CÎȘLARU Daniel, masterand, specialitatea: **Tranzacții Internaționale și Diplomatie Economică**
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: cislaru.daniel@ase.md

BUCURICĂ Andreea-Cristina, studentă, specialitatea: **Managementul Organizației**
Universitatea Valahia din Târgoviște, România,
Târgoviște, str. Alea Sinaia, nr. 13
e-mail autor: andreeabucurica1912@gmail.com

Abstract: *The paper analyzes the concepts of justice and equity in higher education institutions, offering a theoretical and philosophical approach to these fundamental notions in the organization of society. Starting from the distinctions between distributive justice and corrective justice, the study explores the evolution of these concepts from Antiquity to the present, as well as the way in which they are reflected in modern theories of social justice. The contributions of thinkers such as Aristotle, John Rawls or Amartya Sen are presented, emphasizing the importance of the balance between individual rights and the common good. Through a qualitative analysis of bibliographical sources, the paper aims to highlight the importance of applying the principles of equity and justice in building a balanced, fair and inclusive society.*

Keywords: *justice, equity, educational institutions, respect, legislation, academic environment*

JEL CLASSIFICATION: H53

INTRODUCERE

Dreptatea și echitatea în instituțiile de învățământ superior din România sunt concepte fundamentale pentru asigurarea unui sistem educațional corect, incluziv și eficient. Acestea sunt influențate de mai mulți factori, precum legislația, politicile universitare, accesul la educație, transparența decizională și mecanismele de corectare a inechităților.

Într-o societate democratică și pluralistă, noțiunile de dreptate și echitate joacă un rol esențial în configurarea normelor sociale și în garantarea unei conviețuiri armonioase între indivizi. Aceste concepte sunt deosebit de relevante în contextul actual, în care inegalitățile sociale, economice și culturale provoacă tensiuni și ridică semne de întrebare asupra modului în care este distribuită puterea, bunăstarea și oportunitățile.

Scopul acestei lucrări este de a analiza și clarifica relația dintre dreptate și echitate, precum și modul în care acestea influențează justiția socială într-un cadru democratic și etic. Se urmărește identificarea principalelor teorii și perspective filosofice asupra acestor concepte, cu accent pe aplicabilitatea lor în viața socială și în politicile publice.

Obiectivele cercetării:

1. Definirea și diferențierea conceptelor de dreptate și echitate.
2. Explorarea evoluției istorice și filosofice a acestor concepte.
3. Analiza teoretică a dreptății sociale în viziunea unor autori contemporani.
4. Evidențierea modului în care echitatea contribuie la realizarea unei justiții sociale autentice.
5. Formularea unor concluzii privind importanța acestor valori în societatea modernă.

Metodologia cercetării:

Lucrarea are un caracter teoretic și documentar, fiind realizată prin analiza calitativă a literaturii de specialitate. Sunt utilizate surse filosofice, sociologice și juridice pentru a construi o imagine amplă și coerentă asupra temei. Studiul nu implică cercetare empirică, ci se bazează pe interpretarea critică și comparativă a ideilor existente în domeniul justiției sociale.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

1. Literatura de specialitate:

Dreptatea în educația academică presupune aplicarea corectă și echitabilă a regulilor, fără favoritisme sau discriminare. Aceasta vizează mai multe aspecte esențiale:

a) Principiile meritocratice și corectitudinea evaluării:

- Procesul de admitere la facultate trebuie să fie bazat pe competențe și cunoștințe, nu pe relații personale sau influențe externe.

- Examinările și evaluările trebuie să fie obiective, bazate pe criterii clare și standardizate, evitând subiectivismul profesorilor.

- Utilizarea examenelor grilă sau corectarea anonimă sunt metode eficiente de a reduce subiectivismul.

b) Transparența și integritatea procesului educațional

- Universitățile ar trebui să aibă proceduri clare pentru contestațiile privind notele, accesibile oricărui student.

- Deciziile privind promovarea, bursele, cazarea sau accesul la mobilități internaționale trebuie să fie transparente.

- Profesorii ar trebui să fie evaluați periodic de studenți, iar rezultatele să fie luate în considerare.

c) Combaterea corupției și a favoritismului

- În România, au existat cazuri de corupție în mediul universitar, cu profesori care au cerut bani sau favoruri pentru note mai mari.

- Nepotismul este o altă problemă – unele poziții academice sunt ocupate pe criterii de relații, nu pe merit.

- Soluțiile includ crearea unor mecanisme de raportare a neregulilor, protejarea celor care fac astfel de sesizări și sancționarea celor implicați.

Echitatea nu înseamnă doar aplicarea regulilor în mod corect, ci și crearea unui mediu în care toți studenții au șanse egale la educație, indiferent de originea lor socială, economică sau fizică.

a) Accesibilitatea educației pentru studenții din medii defavorizate

Mulți tineri din zonele rurale sau din familii cu venituri mici nu își permit să meargă la facultate din cauza costurilor ridicate (taxe de cămin, transport, materiale de studiu). Există programe de burse (ex. bursele sociale), dar ele nu sunt mereu suficiente pentru a acoperi costurile reale ale vieții studențești. Unele universități au început să ofere burse pentru studenții din mediul rural, dar numărul acestora este încă redus.

b) Incluziunea studenților cu dizabilități

Majoritatea universităților mari (ex. UB, ASE, UBB) au implementat politici de accesibilitate, dar multe clădiri vechi nu sunt adaptate pentru studenții cu mobilitate redusă. Unele instituții nu oferă materiale de studiu adaptate pentru studenții nevăzători sau cu deficiențe auditive. Soluțiile pot include: digitalizarea resurselor, accesibilizarea spațiilor și oferirea de asistență personalizată.

c) Egalitatea de gen și combaterea discriminării

În România, femeile sunt bine reprezentate în universități, dar există domenii unde sunt sub-reprezentate (ex. inginerie, informatică). Uneori, există discriminare de gen în promovarea cadrelor didactice – bărbații sunt mai des promovați în poziții de conducere. Universitățile trebuie să adopte politici clare de combatere a hărțuirii și discriminării și să încurajeze egalitatea de șanse.

2. Metodologie utilizată:

1) Analiza legislației:

a) Amendamente la Legea Educației Naționale

În aprilie 2024, președintele Klaus Iohannis a promulgat modificări la legea învățământului superior de stat. Conform acestor amendamente, universitățile sunt obligate să informeze studenții despre taxele de școlarizare înainte de înscriere, iar aceste taxe nu pot fi modificate pe parcursul ciclului de studii. Această măsură asigură predictibilitate financiară pentru studenți și protejează drepturile acestora, prevenind majorările neașteptate ale taxelor. (romania-actualitati.ro)

b) Angajamente internaționale și strategii naționale

România, ca semnatară a Procesului Bologna și parte a Strategiei Europa 2020, și-a asumat angajamente pentru promovarea echității în învățământul superior. Cu toate acestea, implementarea acestor angajamente la nivel național a întâmpinat dificultăți, reflectate în participarea scăzută a grupurilor defavorizate în învățământul superior. (SpringerLink)

2) Studii de caz:

Un studiu publicat în 2014 a analizat modul în care angajamentele României privind echitatea în învățământul superior, asumate în cadrul Procesului Bologna, au fost transpuse în politici naționale și implementate de universități. Studiul a evidențiat că, deși au existat inițiative legislative, participarea grupurilor defavorizate, precum studenții din mediul rural sau cei din familii cu venituri reduse, rămâne scăzută. Aceasta sugerează o discrepanță între politicile declarative și realitatea implementării lor.

3) Politici recente:

a) Îmbunătățirea echității educaționale

Un raport al OCDE din 2020 a subliniat necesitatea unor politici care să sprijine participarea și finalizarea studiilor de către toți studenții, în special cei din grupuri defavorizate. Raportul a recomandat măsuri pentru îmbunătățirea alfabetizării funcționale, reducerea abandonului școlar și facilitarea reîntoarcerii în sistemul educațional a celor care au părăsit prematur școala. (OECD)

b) Repatrierea specialiștilor din domenii de înaltă tehnologie

Începând cu 2022, România a inițiat politici pentru a încuraja repatrierea specialiștilor formați în domenii de înaltă tehnologie. Această inițiativă vizează atragerea de talente în sectoare precum energie, apărare și tehnologie, contribuind astfel la dezvoltarea și inovarea în aceste domenii. Programe precum Repatriot oferă granturi membrilor diasporei cu idei de afaceri, sprijinind astfel reîntegrarea lor în economia națională. (LeMonde.fr)

c) Reduceri bugetare și impactul asupra educației

În februarie 2025, guvernul României a implementat reduceri bugetare semnificative pentru a diminua deficitul și a preveni retrogradarea ratingului de credit. Aceste măsuri au inclus înghețarea salariilor și pensiilor din sectorul public, generând nemulțumiri sociale și proteste din partea lucrătorilor din diverse sectoare, inclusiv educație. Aceste reduceri pot avea implicații asupra finanțării învățământului superior și asupra echității în accesul la educație.

3. Provocări și soluții:

Provocări majore în sistemul de învățământ superior românesc:

✦ Finanțare insuficientă și inegal distribuită

Universitățile mari primesc finanțare semnificativă, în timp ce altele se luptă să atragă studenți și resurse. Multe programe de cercetare nu primesc suficiente fonduri, ceea ce reduce competitivitatea internațională a universităților românești.

✦ Corupția și nepotismul

Există cazuri de angajări pe criterii de relații, nu pe merit. Unele cadre didactice mențin standarde scăzute pentru a favoriza anumiți studenți.

✦ Discrepanțe între mediul rural și urban

Tinerii din mediul rural întâmpină dificultăți în accesarea educației superioare din cauza costurilor mari și a diferențelor de pregătire din licee.

✦ Lipsa unor politici eficiente pentru incluziune

Studenții cu dizabilități, minoritățile și cei din medii defavorizate nu sunt mereu sprijiniți corespunzător.

Soluții posibile pentru un sistem mai echitabil:

✓ Reforma finanțării

Mai multe fonduri pentru universitățile mai mici și pentru studenții din medii vulnerabile. Creșterea finanțării pentru cercetare și inovare, astfel încât România să fie mai competitivă la nivel european.

✓ Transparență și responsabilitate

Introducerea unor mecanisme independente de evaluare a universităților. Digitalizarea și publicarea deciziilor privind bursele, promovările și finanțările pentru a reduce corupția.

✓ Sprijin pentru studenții defavorizați

Creșterea numărului de burse sociale și extinderea programelor de consiliere academică. Crearea unor facilități pentru studenții din mediul rural, cum ar fi cazare gratuită sau sprijin pentru transport.

✓ Îmbunătățirea infrastructurii pentru studenții cu dizabilități

Toate universitățile ar trebui să ofere resurse accesibile și spații adaptate pentru studenții cu nevoi speciale.

CONCLUZII

Dreptatea și echitatea în învățământul superior din România sunt esențiale pentru un sistem educațional performant. Deși există progrese, rămân multe probleme care necesită soluții pe termen lung. Universitățile, guvernul și societatea trebuie să colaboreze pentru a asigura un sistem universitar corect, accesibil și incluziv pentru toți.

Dreptatea și echitatea sunt fundamentele unei societăți democratice autentice. De-a lungul istoriei, gânditorii au încercat să definească aceste concepte și să traseze granițele dintre ele, în încercarea de a construi un cadru moral și legal stabil. Dacă dreptatea presupune aplicarea imparțială a normelor și legilor, echitatea introduce o dimensiune umană, morală, care ține cont de circumstanțele individuale și de nevoile fiecăruia. În contextul justiției sociale, echitatea devine esențială, deoarece asigură corectarea dezechilibrelor și oferă șanse reale tuturor membrilor societății.

O justiție strict legalistă riscă să devină inumană dacă nu este completată de echitate, care aduce flexibilitate și adaptare la realitățile complexe ale vieții sociale. Astfel, o societate dreaptă nu este doar una în care legile se aplică uniform, ci și una în care se recunoaște și se răspunde la diversitatea și vulnerabilitatea umană. Dreptatea, completată de echitate, poate construi o societate în care solidaritatea, respectul și incluziunea devin realități cotidiene, nu doar idealuri teoretice

În concluzie, deși România a adoptat diverse măsuri legislative și politici pentru a promova echitatea în învățământul superior, există încă provocări semnificative în implementarea efectivă a acestora. Este esențial ca politicile viitoare să fie orientate spre reducerea discrepanțelor și asigurarea accesului egal la educație pentru toți studenții.

REFERINȚE:

1. Aristotel. (1998). *Etica Nicomahică*. București: Editura Științifică
2. Dumitru, S. (2020). Echitatea și dreptatea în politicile publice. *Revista de Politici Sociale*, 3
3. Dworkin, R. (1977). *Taking Rights Seriously*. London: Duckworth
4. Platon. (2005). *Republica*. București: Editura Antet XX Press
5. Rousseau J.J. (1994). *Contractul Social*. București: Editura Humanitas
6. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-08054-3_4?utm_source=chatgpt.com
7. https://www.oecd.org/en/publications/improving-educational-equity-in-romania_f4a8c506-en.html?utm_source=chatgpt.com
8. www.romania-actualitati.ro,

Coordonator științific: BREZOI Alina Gabriela, dr., conf. univ.,
Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești, România,
Ploiești, Bulevardul București 39
e-mail: alina.brezoi@upg-ploiesti.ro